

Landbruksplan ÅLA

2023-2025

-med handlingsplan

Felles landbrukskontor ÅLA

Godkjend

Årdal kommunestyre: 16.2.2023 KS-09/23

Lærdal kommunestyre: 9.2.2023 KS-03/23

Aurland kommunestyre: 9.2.2023 KS-013/23

Innhald

1. Innleiing	2
1.1.Bakgrunn	2
1.2.Formål	2
1.3.Prosess	2
2. Andre planar og reglar	2
3. Om landbruket i ÅLA	4
3.1 Generelle utviklingstrekk i landbruket	4
3.2 Husdyrhaldet	5
3.3 Skogbruksressursar	7
3.4 Utmarksressursar	8
3.5 Økologisk landbruk	9
3.6 Spesielle utviklingstrekk	9
Årdal	9
Lærdal	9
Aurland	12
5. Mål for landbruket	13
6. Prioriterte satsingsområde – verkemiddelbruk	14
7. Handlingsplan for Felles Landbrukskontor ÅLA	16
Vedlegg	17
Situasjonsanalyse frå Landbruksplan ÅLA 2018-2022	17

Tillegg vedteke av Lærdal kommunestyre:

Legga til rette for klimavenlege og klimasmarte løysingar og tiltak i landbruket

Tillegg vedtek av Aurland kommunestyre:

Innarbeida ammekyr i landbruksplanen

Framsidedfoto:

Sau i ny driftsbygning på Tønjum, Lærdal kommune

Foto: Magnhild Aspevik

Foto i dokumentet er eigd av Felles Landbrukskontor ÅLA der ikkje anna er oppgjeve.

1. Innleiing

1.1. Bakgrunn

Mandat for revisjon av Landbruksplan for kommunane Årdal, Lærdal og Aurland (ÅLA) er gjeve i kvar av dei tre respektive kommunane i sakene:

For Årdal FS- 146/21

For Lærdal FS-102/21

For Aurland FS-77/21

Landbruksplan ÅLA 2018-2021 ligg til grunn for den reviderte planen. I utarbeiding av planen i 2018, vart det gjort eit godt og grundig arbeid med fleire møteplassar og gode drøftingar saman med representantar frå næringa i dei tre kommunane, og landbruksforvaltninga.

Revidert landbruksplan gjeld for åra 2023, 2024 og 2025.

1.2. Formål

Landbruksplan ÅLA 2023 – 2025 har som formål å setja fokus på landbruket sin plass i kommunane framover i tid. Planen skal stimulera til utvikling og vekst ved å auka fokuset på verkemiddel som er viktige for å ivareta dei etablerte tradisjonelle produksjonane.

Samstundes som det blir opna for å stimulere til satsing innan nye produksjonar og tiltak gjennom det kommunale verkemiddelapparatet. Det er eit mål at landbruket som næring blir likestilt med anna kommunal næringsverksemd i forhold til økonomiske verkemiddel. Dette er viktig for å styrke eit mangfald i næringa, og gjere den lokale landbruksnæringa meir robust. Aktivt landbruk er òg viktig for samfunnsutviklinga i dei tre kommunane.

Det har vore viktig å involvere representantar frå næringa sjølv i dette arbeidet, slik at planen får den forankringa som er avgjerande for å sikre at måla i planen er oppnåelege. Planarbeidet i seg sjølv får ein tilleggsverdi, ved at representantar for næringa og organisasjonane har engasjert seg i arbeidet med planen.

1.3. Prosess

Plandokumentet som er revidert, vart utforma med stor grad av medverknad frå næringa.

I revisjonsarbeidet har planen vore på høyring til aktuelle høyringspartar. I høyringsrunden er det kome inn 10 innspel. Innspele er innarbeida i planen.

2. Andre planar og reglar

Nasjonale og overordna føringar ligg i stor grad til grunn for utvikling og drift av landbruket i heile landet. Mange ulike lover og ordningar spelar inn her, og vil påverke situasjonen for landbruksnæringa generelt.

Dei tre ÅLA-kommunane har ulike kommunale planar og strategiar som har innverknad på landbruket sin aktivitet. Desse vert lagt til grunn for utvikling og forvaltning av landbruksnæringa i ÅLA-kommunane. I tillegg kjem regionale og nasjonale planar, strategiar, lovverk og andre føringar for landbruksdrift.

Landbruksplan for ÅLA-kommunane skal vere ein plan som samordnar bruk av lokale verkemiddel, so langt det let seg gjere innanfor handlingsrommet kvar kommune har.

Aurlandsfjorden og Øvste Stegen

Flåm

3. Om landbruket i ÅLA

3.1 Generelle utviklingstrekk i landbruket

Utviklingstrenden i landbruket i ÅLA-kommunane, er som i resten av landet, færre og større driftseiningar. Nedgangen dei siste åra er ikkje stor, men merkbar. Bruk med husdyrhald går attende, og samla jordbruksareal i drift er i stor grad oppretthalde.

Tabellen under syner utviklingstrekka frå 2015 til 2021. Tabellen syner ikkje fylkesnivå, då dette vart endra frå Sogn og Fjordane til Vestland fylke i løpet av perioden.

PT-910 JORDBRUKSAREAL I DRIFT OG ANTAL SØKJARAR										
	2015		2017		2021		Endring 2015-2021			
	areal i dekar	tal søkjarar	areal i dekar	tal søkjarar	areal i dekar	tal søkjarar	tal endring daa	tal endring søkjarar	%-vis endring daa	%-vis endring søkjarar
Landet	9 823 311	41 227	9 822 634	38 750	9 832 946	36 674	9 635	-4 553	0,1	-11,04
Årdal	1 048	10	1 263	10	1 114	6	66	-4	6,30	-40
Lærdal	12 459	95	12 791	96	12 977	98	518	3	4,16	3,16
Aurland	7 208	62	7 477	61	7 285	61	77	-1	1,07	-1,61

Dei tre kommunane Årdal, Lærdal og Aurland har varierende landbruk. Årdal er den minste landbrukskommunen, her er det nokre aktive sauebruk. I Lærdal er grøntnæringa sterk, i tillegg til eit aktivt husdyrhald. I Aurland er det småfehald med sau og geit som er dominerande.

Sau på beite i Årdalsfjella

Skaim

Topografien i kommunane er varierende. Det er tronge dalar med store høgfjellsplatå og fjellvidder. I dalane er det gode lokalklimatiske forhold til å driva med jordbruksproduksjon. Fjellsidene og fjellviddene har fantastiske beiteforhold til beitedyr. Det ligg godt til rette for å produsera mat i desse tre kommunane.

Jordbrukslandskapet syner òg at naturressursane har vore viktige i mange generasjonar. Funn av kulturminne og element i jordbruket sitt kulturlandskap, har mange prov på det.

Alle tre kommunane har verneområde med nasjonalt viktige natur- og kulturmiljø. Store areal i kommunane er underlagt verneforskrift. Dette gjeld fylgjande område:

Bleia naturreservat, Bleia og Storebotn landskapsvernområde, Hallingskarvet

nasjonalpark, Grånosmyrane naturreservat, Jotunheimen nasjonalpark, Kvitingsmorki naturreservat, Norheimsdalen naturreservat, Nærøyfjorden landskapsvernområde, Geitanosi naturreservat, Berdalen naturreservat, Husum naturreservat og Utladalen landskapsvernområde. Nokre av desse verneområda er og ein del av UNESCO-område Vestnorsk fjordlandskap – Nærøyfjorden.

Landbruksnæringa i dei tre kommunane er grunnlaget for å oppretthalde eit levande jordbrukslandskap, liv i bygdene og lokalsamfunnet. Landbruket produserer mat samstundes som det opprettheld det vakre jordbrukslandskapet som både er viktig for dei som bur her, for næringslivet, for dei som kjem på besøk til oss og ikkje minst, for kommande generasjonar.

Matproduksjonen er tufta på det rike naturgrunnlager i kommunane og eit rikt biologisk mangfald.

3.2 Husdyrhaldet

Tal henta frå søknader om produksjonstillegg i jordbruket (landbruksdirektoratet) syner utviklinga innan husdyrhaldet i dei tre kommunane.

I desse tabellane er ikkje fylkesnivå med, då dette vart endra frå Sogn og Fjordane til Vestland fylke i løpet av perioden.

PT-900 MJØLKEPRODUKSJON KYR										
	2013		2017		2021		Tal endring 2013-2021		% endring 2013-2021	
	TAL BRUK	TAL Mj.kyr	TAL BRUK	TAL Mj.kyr	TAL BRUK	TAL Mj.kyr	TAL BRUK	TAL Mj.kyr	TAL BRUK	TAL Mj.kyr
Lærdal	13	192	10	170	8	167	-5	-25	-38,5	-13
Aurland	4	42	4	38	3	39	-1	-3	-25	-7,1

Årdal har ikkje registrert produksjon i denne kategorien

PT-900 AMMEKYR										
	2013		2017		2021		Tal endring 2013-2021		% endring 2013-2021	
	TAL BRUK	TAL A.kyr	TAL BRUK	TAL A.kyr	TAL BRUK	TAL A.kyr	TAL BRUK	TAL A.kyr	TAL BRUK	TAL A.kyr
Lærdal	2	8	5	42	4	61	2	53	100	106,6
Aurland	3	41	3	46	12	156	9	115	300	280,5

Årdal har ikkje registrert produksjon i denne kategorien

PT-900 MJØLKEPRODUKSJON GEIT :										
	2013		2017		2021		Tal endring 2013-2021		% endring 2013-2021	
	TAL BRUK	TAL Mj.geit	TAL BRUK	TAL Mj.geit	TAL BRUK	TAL Mj.geit	TAL BRUK	TAL Mj.geit	TAL BRUK	TAL Mj.geit
Lærdal	1	149	2	231	2	241	1	92	50	62
Aurland	13	1225	12	1388	12	1353	-1	128	-7,7	10,4

Årdal har ikkje registrert produksjon i denne kategorien

PT-900 AMMEGEIT :										
	2013		2017		2021		Tal endring 2013-2021		% endring 2013-2021	
	TAL BRUK	TAL A.geit	TAL BRUK	TAL A.geit	TAL BRUK	TAL A.geit	TAL BRUK	TAL A.geit	TAL BRUK	TAL A.geit
Lærdal	3	12	3	21	2	12	-1	0	-33,3	0
Aurland	1	31	4	30	5	50	4	19	400	61,3

Årdal har ikkje registrert produksjon i denne kategorien

PT-900 TAL SØYER:										
	2013		2017		2021		Tal endring 2013-2021		% endring 2013-2021	
	TAL BRUK	TAL Søyer	TAL BRUK	TAL Søyer	TAL BRUK	TAL Søyer	TAL BRUK	TAL Søyer	TAL BRUK	TAL Søyer
Årdal	7	618	7	613	5	573	-2	-45	-28,6	-7,3
Lærdal	54	3353	51	3444	51	3316	-3	-37	-5,6	-1,1
Aurland	40	2023	41	2136	38	2020	-2	-3	-5	-0,1

PRODUSERT LITER MJØLK										
	2015		2019		2021		Tal endring 2015-2021		% endring 2015-2021	
	Kyr	Geit	Kyr	Geit	Kyr	Geit	Kyr	Geit	Kyr	Geit
LÆRDAL	1 195 822	159 241	938 317	160 555	1 143 340	160 652	- 52 482	1 411	-4,4	0,9
AURLAND	231 695	627 641	203 682	653 353	214 820	690 720	-16 875	63 079	-7,3	10

Kjelde: Landbruksdirektoratet 28.09.2022

3.3 Skogbruksressursar

Skogen i dei tre kommunane er ein viktig ressurs som i dag vert lite utnytta. Den mest verdfulle skogen ligg vanskeleg tilgjengeleg i bratt terreng utan vegtilkomst. Statlege og kommunale midlar kan her bidra til bygging av veg, slik at nye skogområde kan gjerast økonomisk drivverdige.

Valbjørkfelt i Seimsdalen

Fleire landbrukseigedomar har både lauv- og barskogressursar av høg verdi, som kan utnyttast for å skapa inntekt på eigedomen.

Furuskogen i Indre Sogn er og kjent for sin høge kvalitet. Dei viktigaste områda er i Indre- og Ytre Offerdal i Årdal kommune, Frønningen og Strendene i Lærdal kommune, og Vikeslandområde i Aurland kommune. Seimsdalen i Årdal kommune har og ein del barskog.

Kommunane har verna barskogreservat: Kvitismorki Naturreservat (FOR-1999-12-17-1461) i Årdal kommune og Norheimsdalen Naturreservat (FOR-1999-12-17-1456) i Aurland kommune. Verneplan for naturreservat – Husum Naturreservat, og frivillig skogvern – Berdal naturreservat i Lærdal kommune.

Dei snøfattige områda i kommunane er godt eigna til produksjon av ulike lauvtreslag. Denne produksjonen kan kombinerast med husdyrbeite.

3.4 Utmarksressursar

Kommunane har store utmarksareal som har stort potensiale for jakt og fiske. Det er mange elvar og fiskevatn, både i privat eiga og i statsallmenningar. Hjortebestanden er aukande, og det er innslag av både elg og rådyr. Alle desse tre hjortedyra er jaktbare ressursar som kan utnyttast av grunneigar for å auka næringsgrunnlag på landbrukseigedomane. Tabellen under syner utvikling i felte dyr under ordinær jakt. Statistikken syner auke i uttak. Auken er spesielt stor i 2017.

	FELTE DYR 2012		FELTE DYR 2017		FELTE DYR 2021	
	Elg	Hjort	Elg	Hjort	Elg	Hjort
Årdal	4	109	4	177	1	230
Lærdal	4	316	9	785	7	532
Aurland	5	157	10	234	7	262
Samla	13	582	23	1196	15	1024

Kjelde: Viltforvaltninga i ÅLA

Regulering av hjortebestanden er eit kommunalt ansvar som vert styrt av godkjende bestandsplanar og forskrifter for minsteareal. Viltfondet har midlar som kan bidra til tiltak som styrkar forvaltning av hjorteviltbestanden.

Fiskeressursane i dei tre kommunane er betydeleg, med fiske av både anadrom laksefisk og anna fisk i elvar og fjellvatn. Dette er ressursar som kan utnyttast for å skapa næringsgrunnlag på landbrukseigedomane. Ulike tiltak og aktivitetar bidreg her positivt til å sikre god forvaltning av fiskebestandane.

Utmarksområda i kommunane har rikeleg med beiteområde for husdyr. For å synleggjere denne ressursen, er viktige beiteområde i kommunane registrert i eit eige prosjekt.

3.5 Økologisk landbruk

Det er nokre bruk som driv økologisk. Tal henta frå søknad om produksjonstilskot syner at det er 9 bruk som driv økologisk i Aurland, og 6 bruk som driv økologisk i Lærdal. Årdal har ingen bruk som driv økologisk.

Sogn Jord og Hagebruksskule underviser i økologisk landbruk, og gardsdrifta her er økologisk. Dette er eit grunnlag for god lokal kompetanse innan økologisk landbruk og god agronomi.

3.6 Spesielle utviklingstrekk

Årdal

Utvikling av industrien i Årdal, har ført til at landbruket har måtta vika. Difor har landbruket i Årdal kommune eit relativt lite omfang. Likevel er det eit viktig og aktivt landbruk i deler av kommunen. Det er bruk med sauehald i Naddvik, Seimsdalen og i Indre Offerdal.

Landbruksarealet i kommunen er best eigna til å produsera grovfôr. I enkelte deler av kommunen er det og areal som kan nyttast til frukt- og bær dyrking. Kommunen har store og viktige utmarsressursar.

PT-912 TAL DEKAR OG SØKERE MED DE ULIKE VEKSTGRUPPENE										
	2013		2017		2021		Tal endring 2013-2021		% -vis endring 2013-2021	
	TAL DEKAR	TAL søklarar	TAL DEKAR	TAL søklarar	TAL DEKAR	TAL Søklarar	TAL DEKAR	TAL søklarar	TAL DEKAR	TAL søklarar
Grovfôr	1 034	10	1 249	10	1 101	6	67	-4	6,1	-40
Korn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Potet	2	1	0	0	0	0	-2	-1	-100	-100
Grønsaker	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Frukt og bær	14	1	14	2	13	2	-1	1	7,1	50

Lærdal

Dei klimatiske forholda i dalen, gjer det godt eigna til å dyrka frukt, bær, potet og grønnsaker. Dette gjev grunnlaget for at bøndene satsar på frukt- og grøntnæringa. I tillegg har kommunen eit aktivt husdyrmiljø med sauehald, mjølkeproduksjon (kyr og geit) og gris.

Det meste av det dyrka arealet i Lærdal vert halde i god hevd. Lite nedbør fører til at det meste av arealet som vert nytta til jordbruksføremål, treng kunstig vatning for å få gode avlingar. Klimaet gjer òg at det er svært lite snø om vinteren. Dei klimatiske forholda og den lett drivne sandjorda me finn i store deler av Lærdal, gjev lærdalsbonden høve til å starta våronna tidlegare enn elles i distriktet. Tidlegproduksjon av poteter og grønnsaker har soleis eit betydeleg omfang.

PT-912 ANTALL DEKAR OG SØKERE MED DE ULIKE VEKSTGRUPPENE

	2013		2017		2021		Tal endring 2013-2021		% -vis endring 2013-2021	
	TAL DEKAR	TAL søklarar	TAL DEKAR	TAL søklarar	TAL DEKAR	TAL søklarar	TAL DEKAR	TAL søklarar	TAL DEKAR	TAL søklarar
Grovfôr	10 705	89	10 868	84	11 014	87	309	-2	2,9	-2,2
Korn	110	3	87	2	106	3	-4	0	-3,6	0
Potet	898	31	810	25	830	24	-68	-7	-7,6	-22,6
Grønsaker	348	14	298	10	400	17	52	3	14,9	21,4
Frukt og bær	624	39	687	41	612	34	-12	-5	-1,9	-12,8

Sogn Frukt og Grønt SA

Frukt- og grøntprodusentane i Lærdal slo seg saman og danna Lærdal Grønt SA i 1999. Frå desember 2020 vart Lærdal Grønt og Sognefrukt slegne saman til eit selskap – Sogn Frukt og Grønt SA. Dette vart gjort for å utvida og utvikla samarbeidet mellom frukt og grøntprodusentane i Sogn. Sogn Frukt og Grønt BA har og i 2022 opna nytt, moderne og framtidretta pakkeri på Håbakken i Lærdal.

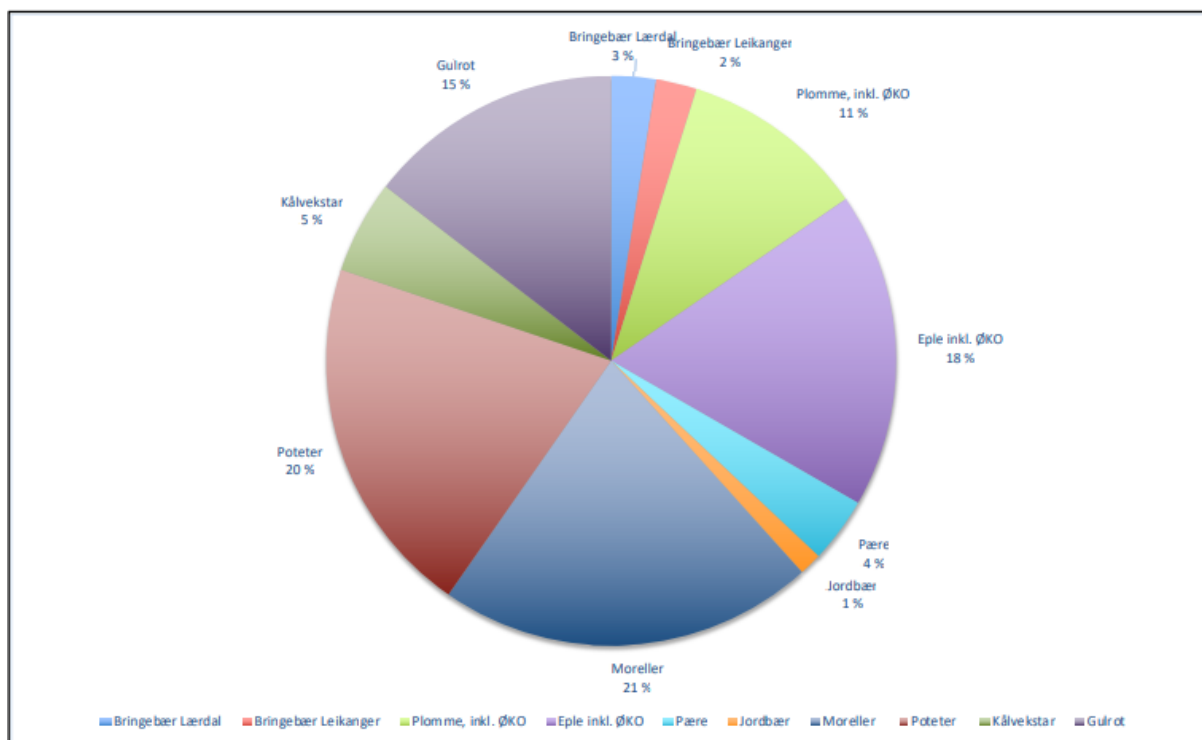
Utviding av samarbeid i *grøntmiljøet*, er svært viktig for bøndene sin vidare grøntproduksjon både i våre kommunar og i Sogn.

Moreller

Sogn Frukt og Grønt SA hadde sitt fyrste driftsår i 2021. Me ser av figuren under at morellar er den største kulturen målt i omsetnad, etterfylgt av poteter, eple, gulrot og plommer.

Potetåker i Lærdal

Aurland

Dei topografiske forholda i Aurland gjev landbruket eit anna preg enn i Årdal og Lærdal. Aurland har meir landbruk i dalsidene og i heller bratt terreng. Det meste av landbruket er basert på småfehold (sau og geit), der nær innmark og utmark er viktig for drifta på gardane. Det er og noko mjølkeproduksjon frå ku. Frukt- og bær dyrking har ikkje stor utbreiing, sjølv om det er område i kommunen som er godt eigna til denne produksjonen. Produksjon av lokal mat, særleg osteproduksjon frå geit, har eit bra og viktig omfang i kommunen.

PT-912 ANTALL DEKAR OG SØKERE MED DE ULIKE VEKSTGRUPPENE										
	2013		2017		2021		Tal endring 2013-2021		%vis endring 2013-2021	
	TAL DEKAR	TAL søkjarar	TAL DEKAR	TAL søkjarar	TAL DEKAR	TAL søkjarar	TAL DEKAR	TAL søkjarar	TAL DEKAR	TAL søkjarar
Grovfôr	7 227	61	7 383	61	7 210	61	-17	0	0,2	0
Korn	0	0	37	2	5	1	5	1	500	100
Potet	27	4	3	1	5	1	-22	-3	-81,5	-75
Grønsaker	9	1	11	1	15	1	6	0	66,7	0
Frukt og bær	42	5	41	5	45	7	3	2	7,1	40

Geitost frå Undredal Foto: Anna Karine Marstein

5. Mål for landbruket

Overordna mål

- Ta vare på jordressursane (jord og areal)
- Auka lønsemd og verdiskaping innan landbruket i kommunane
  - Oppretthalda talet på produsentar
- **Det grønne skiftet med klimavenleg landbruk** skal prega utviklinga av landbruksnæringa
- FN sine berekraftsmål skal leggast til grunn for utvikling av landbruket

Mål for grønt næringa

- Auka verdien av eksisterande produksjonar
- Oppretthalda tal bruk
- Auka produksjon av grønnsaker, potet, frukt og bær

Mål for husdyrhaldet

- Behalda vår del av produksjonen
- Sterkare kontroll av verdikjeda t.d. Sognalam
- Oppretthalda tal bruk
- Auka mjølkeproduksjonen
- Auka beitebruk

Mål for tilleggsnæringar

Målet er å styrka det totale driftsgrunnlaget på landbrukseigedomane, ved t.d. å legga til rette for auka verdiskaping knytt til jakt- og fiskeressursane, utnytta mogelegheitene innanfor reiselivet og eit auka fokus på profilering og bruk av lokal mat.

6. Prioriterte satsingsområde – verkemiddelbruk

I arbeidet med planen har næringa vore med å utarbeida framlegg til satsingsområde. Innspela er vurderte og innarbeidde i prioritering av satsingsområde.

Verkemiddelapparatet må stimulera til samarbeidsprosjekt som kan koma fleire aktørar og næringa som heilskap til gode. Det må samstundes vera fleksibilitet i tilskotsordningane, slik at alle gode prosjekt som fremjar måla i planen kan støttast.

Vilkår for å søkja om støtte er at det er **aktiv drift på landbrukseigedom** og at **søkjar har rett på produksjonstillegg**. Det blir ikkje gjeve tilskot til tiltak som er starta opp, med unntak av tilskot til nydyrking. For denne støtteordninga, skal søknad om tilskot sendast inn etter ferdiggodkjenning av dyrkingsprosjekt.

Tiltak som legg til rette for eit meir miljøvenleg landbruk – «**det grønne skifte**» – skal prioriterast ved tildeling av tilskot.

Erdal Foto: Magnhild Aspevik

Kommunane kan gje støtte til fylgjande **prioriterte satsingsområde (tiltak):**

-tilskot utrekna til under kr 10.000 vert ikkje handsama

Tiltak	Tilskot	Vilkår
Kjøp av mjølkekvotar	Inn til 40% av kostnad med kjøp av mjølkekvote. Max 250 000 pr søknad	Utbetalt tilskot skal betalast attende dersom tilskotsmottakar sel kvoten innan 5 år frå kvoten vart kjøpt. Løyvd tilskot vert utbetalt når det ligg føre dokumentasjon på kjøpet.
Mindre investeringar –(ikkje vedlikehald)- på bygningar som vert nytta i gardsdrifta t.d husdyrrom, lager for frukt og bær	Inn til 30% av godkjend kostnad	Tiltak som mottek tilskot skal vere i tråd med offentleg krav og vilkår.
Eigedomsoverdraging	Inn til 30% tilskot til kostnad med overtaking av landbrukseigedom i samband med ny eigar på gardsbruk. Tilskot pr eigedomsoverdraging er max kr 60.000	Støttmottakar må personleg bu- og driva eigedomen i minst 5 år for å få slik støtte. Ordninga gjeld i inn til fem år etter overtakingsdato.
Nydyrking	10.000 pr daa for areal som har godkjend <i>Plan for nydyrking</i>	Arealet må haldast i hevd med aktivt jordbruksproduksjon i minst 5 år. Tilskot skal søkjast på etter godkjenning av areal.
Landbruksvegar	Inn til 20% tilskot av godkjend kostnad til landbruksvegar som skal nyttast til tilkomst til beite, eller uttak av skogsvirke.	Vegklasse: 8 eller betre. Landbruksvegar som får statsstøtte har ikkje rett på kommunale midlar. For å få utbetalt løyvde midlar, skal det liggja føre godkjent rekneskap.
Dyrking av frukt og bær	Inn til 40% av godkjend kostnad med etablering av plantefelt. Maks tak for offentleg midlar pr prosjekt, er inn til 40 % tilskot	Auka verdiskaping på gardsbruket. Prosjekt som får støtte frå Innovasjon Norge, kan få kommunal støtte i tillegg.
Tilleggsnæring –som til dømes oppleving, reiseliv, lokal mat	Vert handsama etter gjeldande reglar i kvar enkelt kommune	Auka verdiskaping på gardsbruket.

Kompetanseheving	Inn til 50% av kostnad med kurs og anna kompetanseheving. Maks sum pr. søkjar kr 30 000	Det må liggja føre rapport og rekneskap før løyvde midlar vert utbetalt.
Omlegging til Økologisk drift	Kr 20 000 fyrste året av omleggingsperioden Kr 20 000 ved DEBIO-godkjenning	Drifta må vera DEBIO-godkjenning i minst 5 år. Elles kan tilskotet trekkast tilbake.

Godkjend sats for eige manuelt arbeid: kr 350 pr time

Sakshandsaming:

Kvar kommune sine reglar (med mellom anna søknadsskjema, søknadsfristar og rutinar) for bruk av lokale midlar vert lagt til grunn for tildeling av støtte til landbruket. Løyvingar må vera innanfor fastsett budsjett i kvar kommune.

Dersom omsøkt tiltak krev løyve/godkjenning frå offentleg myndigheit, er søkjar sjølv ansvarleg for å ordna dette. Døme på slikt løyve er byggjeløyve, godkjenning av plan for nydyrking, godkjenning av landbruksveg. Løyve/godkjenning må vera gjeve, før søknad om støtte vert handsama.

Før søknad vert sendt inn, skal Felles Landbrukskontor ÅLA eller næringsapparatet i den aktuelle kommunen kontaktast.

7. Handlingsplan for Felles Landbrukskontor ÅLA

Gjennomføring av måla i landbruksplanen vert i samarbeid med landbruksnæringa og andre aktuelle partar som til dømes regionale myndigheiter, Sogn Frukt og Grønt SA og Sogn Jord og hagebruksskule.

Landbrukskontoret har som mål å ha fokus på fylgjande aktivitetar i planperioden:

- Arealbruk – jordvern, driveplikt, nydyrking
- Rekruttering til landbruksnæringa
- Møteplassar i og med landbruksnæringa, og andre t.d. reiseliv
- Kompetanseheving og samhandling
- Rådgeving og informasjon
- Delta i, og vere ein pådrivar i ÅLA-kommunane sitt planarbeid
- Legga til rette for klimavenlege og klimasmarte løysingar og tiltak i landbruket

Det meste av dette arbeidet vert utført i ordinær drift. Ved behov eller ynskje frå landbruksnæringa kan det vera aktuelt å delta i prosjektarbeid i eigen regi eller saman med andre.

Vedlegg

Situasjonsanalyse frå Landbruksplan ÅLA 2018-2022

Som grunnlag for utarbeiding av landbruksplan i 2018, vart det utført ei SWOT-analyse. Den vert lagt ved som vedlegg i revidert plan

SWOT-analyse

I samband med arbeidet med landbruksplan, er det utarbeida SWOT-analyse i samarbeid med næringa sjølv. Formålet med ein slik analyse er å få ein betre oversikt over landbruksnæringa. **Det er ikkje utarbeida ny analyse i revidert plan.**

SWOT-analyse er ein metode for å identifisere og forstå kva som kan vera sterke og svake sider, kva som kan vere marknadsmessige moglegheiter og truslar. SWOT er ei forkorting for *strength* (styrke), *weakness* (svakheit), *opportunities* (mogelegheiter) og *threats* (truslar).

Metoden består av ein ekstern analyse (moglegheiter og truslar) på makronivå (økonomiske, teknologiske, juridiske, demografiske, politiske, sosiale og kulturelle forhold) og på aktørnivå kundar, konkurrentar, leverandørar og distributørar), og ein intern analyse (sterke og svake sider) der målet er å identifisere forhold som kan vidareutviklast til varige konkurransefortrinn og forhold som kan svekka konkurranseevna.

(Kjelde: Store Norske Leksikon)

Samandrag

Resultatet av analysen viser at næringa har gode føresetnader for å innfri målsetjingane i planen. Dei viktigaste faktorane i dette bilete er eit godt ressursgrunnlag, eit nært fagmiljø og solid kompetanse hjå brukarane. Analysen viser samtidig at næringa på fleire områder er sett under press utanfrå med store krav til omstilling. Planen legg difor opp til eit fleksibelt tilskotssystem.

Styrkar

- Reiseliv
- Verneområde
- Unike fjellbeite
- Utmarksressursar
- Godt fagmiljø
- Viktig lokalmatproduksjon
- Sterk eigedomsrett
- Kommunale fond
- Gode naturgjevne forhold
- God omstillingsevne
- Solid kompetanse, samarbeidsevne og godt samhald
- Godt omdøme og gode merkevarer

Svakheiter

- Lite dyrka mark og usikkerheit med leigejord
- Små driftseiningar gjev mindre lønsemd – sårbarheit

- Lang veg til viktige marknader – få kundar lokalt
- Makta til kjedene er sterk og aukande
- Masseturisme som ikkje kjem landbruksnæringa til gode
- Sårbar infrastruktur

Mogelegheter

- Mange ressursar på landbrukseigedomane som kan utnyttast allsidig
- Ny teknologi og nye driftsformer
- Utnytta *Det grønne skifte* *
- Gode klimatiske forhold kan utnyttast betre
- Økonomiske verkemiddel
- Reiselivet og utnytta trafikkstraumen
- Verneområde gjev eit kvalitetsstempel som kan utnyttast
- Etterspurnaden etter lokale og reine varer – marknad for lokalprodukt frå Sogn
- Utvikling av nye kvalitetsprodukt med utgangspunkt i dei ressursane vi har – merkevarebygging
- Samarbeid
- Oppleving og aktivitetar knytt til verdiane på landbrukseigedomar
- Levering av varer til Bergensområde

* Det grønne skifte betyr generelt forandring i mer miljøvennlig retning. Kjelde: Store norske leksikon

Truslar

- Manglande rekruttering til bondeyrke
- Små driftseiningar – nedbygging av dyrka mark
- Blir for små – sentralisering som utfordrar små driftseiningar
- Dei store kjedene ynskjer helst éin standard og stort volum
- Masseturisme og auka trafikk utfordrar infrastrukturen
- Klimautfordringar
- Endring i politiske føringar og rammevilkår fører til sentralisering og fråfall av tenester lokalt
- Dyre- og plantesjukdomar
- Mangel på regulering som fører til overproduksjon
- Aukande hjortebestand i kombinasjon med landbruksproduksjon
- Rovdyr i beiteområde
- Eigedomsretten – eigedomsoverdraging
- Attgroing
- Vanskeleg å rekruttera sesongarbeidskraft
- Samfunnsøkonomiske utfordringar

Denne analysen er grunnlaget for utarbeiding av hovudsatsingsområda for planperioden.

Juletredyrking i Seimsdalen